

Hotărârea CNCD privind refuzul participării la un sondaj datorită genului masculin

Hotărârea nr. 156 din data de 3.04.2013

Dosar nr.: 88/2013

Petiția nr.: 795/11.02.2013

Petent: N.F.M.

Reclamat: Compania Novel Research.

Obiect: Refuzul participării la un sondaj datorită genului masculin.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului:

1.1.1. N.F.M.

1.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului:

1.2.1. Compania Novel Research

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

Petentul se consideră discriminat pentru că nu a fost acceptat să participe la un sondaj adresat exclusiv persoanelor de gen feminin, sondaj ce a avut în vedere produse de curățat.

III. Procedura de citare

3.1. Petentul a fost citat prin adresa nr. 795/14.02.2013 și partea reclamată prin adresa înregistrate cu nr. 926/14.02.2013, procedura de citare fiind astfel îndeplinită, conform dispozițiilor O.G. nr. 137/2000, republicată.

3.2. La termenul de audieri din data de 28.02.2013, petentul a fost absent, partea reclamată a fost prezentă.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Petentul se consideră discriminat pentru că nu a fost acceptat să participe la un sondaj adresat exclusiv persoanelor de gen feminin, sondaj ce a avut în vedere produse de curățat.

4.1.2. În data de 31.01.2013, Compania Novel Research care se ocupă cu diferite sondaje de piață, a desfășurat un studiu pentru a determina nevoia populației cu privire la produsele de curățare a hainelor și vaselor de bucătărie.

4.1.3. Persoanele care participau la acest sondaj primeau diferite cadouri care constau în produse de curățare.

4.1.4. Petentului i-a fost adus la cunoștință faptul că la acel sondaj pot participa doar persoanele de gen feminin, deoarece se consideră că doar aceste persoane desfășoară activitate de curățare a hainelor sau a vaselor de bucătărie.

4.2. Susținerile părți reclamate

4.2.1. Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 1430/04.03.2013, partea reclamată susține faptul că în data de 31.01.2013, Novel Research SRL realiza un proiect de studiere a pieței având ca subiect balsamul de rufe și nu produse de curățare a hainelor și vaselor de bucătărie.

4.2.2. Obiectivul proiectului a fost testarea unor concepte de așezare la raft a balsamului de rufe în rândul unui univers predefinit și nu a determina nevoia populației cu privire la produse de curățare. Prin realizarea studiului în cauză s-a urmărit eficientizarea unei activități cu scop economic.

4.2.3. Universul de cercetare definit de către cercetătorii Novel Research în faza premergătoare realizării culegerii datelor a fost publicul de gen feminin adult, cu vârsta de peste 18 ani.

4.2.4. Eșantionul definit de cercetătorii Novel Research, a fost non-exhaustiv, pe cote, recrutarea persoanelor care au fost incluse în eșantion fiind realizată prin intermediul metodei recrutare în stradă pe baza unui pas statistic

4.2.5. În cadrul ședinței de audieri din data de 28.02.2013, reprezentanții părții reclamate au susținut faptul că petentul a însoțit-o pe o doamnă în vederea realizării sondajului de către aceasta și a solicitat să beneficieze și el de premiile oferite în urma sondajului.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. **În fapt**, Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) reține că este sesizat un posibil comportament discriminatoriu, concretizat prin refuzul acceptării petentului la a participa în cadrul sondajului pe care îl efectua partea reclamată, sondaj în urma căruia se acordau premii.

5.2. Față de cele expuse, petentul se consideră discriminat deoarece i-a fost refuzat accesul în cadrul sondajului, fiindu-i restricționat astfel și accesul la premiul oferit, pe baza apartenenței acestuia la un anumit criteriu, respectiv cel de gen – bărbat, devreme ce numai femeile erau chestionate.

5.3. Colegiul Director reține că sondajul/chestionarul în speță avea în vedere anumite produse casnice – balsam de rufe, acesta fiind motivul pentru care era adresat exclusiv femeilor, devreme ce acesta susține că „Universul de cercetare definit de către cercetătorii Novel Research în faza premergătoare realizării culegerii datelor a fost publicul de gen feminin adult, cu vârsta de peste 18 ani”

5.4. **În drept**, Colegiul se raportează la dispozițiile O.G. nr. 137/2000, republicată, care la art. 1 alin. (2) prevede că „Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: ... e) drepturi economice, sociale și culturale, în special: dreptul la sănătate, dreptul la îngrijire medicală, la securitate socială și la servicii sociale;”, iar la art. 2 alin. (1) prevede că: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o

categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5.5. Astfel, Colegiul reiterează faptul că un aspect definitoriu al discriminării îl constituie faptul că diferența de tratament este bazată pe o caracteristică, respectiv un criteriu interzis. Ca atare, tratamentul aplicat trebuie să fie diferit de cel care a fost sau ar fi aplicabil unei persoane dintr-un grup relevant, în circumstanțe similare sau comparabile. Or, discriminarea directă presupune atingerea adusă beneficiului unui drept al persoanei discriminate tocmai datorită apartenenței acesteia la un grup (de exemplu: origine rasială sau etnică, religie etc.). Din acest punct de vedere, discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate la persoana care este supusă discriminării.

5.6. Astfel, natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și criteriul interzis de lege, invocat în situația persoanei care se consideră discriminată. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, astfel cum este prevăzut în art. 2 alin. (3) din O.G. nr. 137/2000, republicată, cu precizarea că raportul de cauzalitate este indirect, și cu atât mai mult în cazul hărțuirii, așa cum este reglementată în art. 2 alin. (5). În cazul hărțuirii, raportul de cauzalitate este direct, iar acest aspect rezultă din însăși formularea dată de legiuitor, în speță. Același raționament, față de formularea dată de legiuitor, îl regăsim și în privința faptei de încălcare a dreptului la demnitate.

5.7. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art. 2 al O.G. nr. 137/2000, republicată, în particular, prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, „pe bază de...”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratamentul diferențiat) și impun a analiza dacă un criteriu interzis (origine rasială sau etnică, vârstă, dizabilitate, sex etc.) invocat de către reclamant (petent), constituie un factor relevant sau determinant, în acțiunea sau inacțiunea imputată pârâtului (reclamatului).

5.8. Analiza raportului de cauzalitate, pe lângă reținerea faptei ca și discriminare, ne permite și individualizarea sancțiunii contravenționale, sub aspectul aplicării sancțiunii între limitele prevăzute de lege, în funcție de forma de vinovăție. După cum am reținut, raportul de cauzalitate dintre faptă și criteriu poate fi direct sau indirect, fapt ce conduce la reținerea formelor de vinovăție prevăzute de legea penală, intenția și culpa.

5.9. Prin urmare, legiuitorul a prevăzut formele de vinovăție prin folosirea unor termeni precum *scop*, *efect*, *orice comportament* sau *vizează*.

5.10. Cât privește comparabilitatea situațiilor sau a persoanelor, jurisprudența CEDO, având în vedere art. 14 din Convenție, privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare atunci când se induce distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă, „trebuie stabilit că persoane aflate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un

tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă”.

5.11. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul dintre principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv.

5.12. Astfel, raportat la prezenta cauză, în ceea ce privește îndeplinirea condițiilor art. 2 alin. (1), Colegiul observă că suntem în prezența faptei de a fi restricționat accesul liber și neîngrădit petentului la un sondaj efectuat de către partea reclamată, restricție/refuz bazat pe apartenența acestuia la criteriul de gen/sex, comparativ cu femeile cărora nu le-a fost refuzat accesul la sondaj, din contră acesta era targetat pe femei, reliefând astfel și existența raportului de cauzalitate directă dintre criteriu și fapta în sine.

5.13. Neputând fi pasivi în ceea ce privește crearea și promovarea stereotipului conform căruia doar femeile se ocupă de treburile casnice, excluzând astfel bărbații, astfel precum a făcut partea reclamată, de vreme ce a promovat un sondaj/chestionar dedicat exclusiv femeilor, cu privire la balsam de rufe, Colegiul Director constată îndeplinirea elementelor prevăzute de art. 2 alin. (1), respectiv constată îndeplinirea elementelor faptei de discriminare directă săvârșită de către partea reclamată, astfel precum este precizată.

5.14. Pe această cale, Colegiul Director recomandă părții reclamate să depună diligențe în a elimina orice formă de diferențiere, bazată pe un criteriu care nu își are rostul într-o societate democratică.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 8 voturi pentru și 1 împotriva (Cristian Jura) ale membrilor prezenți la ședință,

Colegiul Director hotărăște

1. Faptele prezentate constituie discriminare, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

2. Se recomandă părții reclamate să depună diligențe în a elimina orice formă de diferențiere potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

3. Clasarea dosarului.

4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

5. O copie a hotărârii se va transmite părților.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință: Asztalos Csaba Ferenc, Bertzi Theodora, Cazacu Ioana, Haller Istvan, Jura Cristian, Lazăr Maria, Anamaria Pamfile, Stanciu Claudia, Vasile Alexandru Vasile